

$P < 0,05$) and “weight of the nest on the date of weaning, kg” ($lim = 7,9$ kg; $td = 3,46$; $P < 0,01$). In terms of “the number of unproductive days per one farrower” and “the duration of the interbreeding period, days”, the difference between the sows of these groups varied from 3.48 to 28.69%.

The correlation between the fertility factor of animals, indicators of adaptation level and signs of reproductive capacity of large white breed sows are reliable with a probability $P < 0,05-0,001$.

The maximum increase in production was obtained from sows, in which the ratio: “duration of breeding use: life expectancy” was $83.6 \pm 0.61 - + 5.40\%$.

Key words: sow, universal direction of productivity, productive longevity duration, reproductive ability, index “adaptation level”, variability, correlation relationship.

УДК 636.4.082

ІСТОРІЯ, СУЧАСНІСТЬ ТА НАПРЯМИ ПОКРАЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ М'ЯСНОЇ ПОРОДИ СВИНЕЙ

Онищенко А.О., кандидат сільськогосподарських наук
Інститут свинарства і агропромислового виробництва НААН
36013, м. Полтава, вул. Шведська могила, 1
pigbreeding@ukr.net

Церенюк О.М., Акімов О.В., Хვაцова М.А., кандидати сільськогосподарських наук

Інститут тваринництва НААН
62004, Харківська обл., Харківський р-н, пгт Кулиничі, вул. 7-ї Гвардійської армії, 3
tsereyuk@mail.ru itanimalnaaan@gmail.com.

Проаналізовано історію створення української м'ясної породи свиней, сучасний стан племінних господарств. Визначені подальші напрями селекційно-племінної роботи з породою. Встановлено, що в результаті значної за обсягами роботи великої кількості науковців і практиків було створено самостійну конкурентоздатну та високопродуктивну для свого часу породу з розгалуженою генеалогічною структурою. Сучасна ситуація з племінною базою української м'ясної породи потребує залучення невідкладних заходів, метою яких є не тільки збереження унікальної породи, а й підвищення генетичного потенціалу продуктивності.

Визначено, що при плануванні подальшої селекційно-племінної роботи з породою слід враховувати наявний досвід з поліпшення інших вітчизняних популяцій і відповідно спрямовувати роботу не тільки на поліпшення продуктивних якостей, а й на збереження високого рівня пристосованості тварин. Велику увагу слід приділяти підвищенню м'ясності тварин української м'ясної породи свиней. Роботу з групою відгодівельних ознак слід розпочати з покращення рівня годівлі та утримання в господарствах, що дозволить максимально реалізувати наявний генетичний потенціал, з подальшою організацією контрольної відгодівлі.

Окремим важливим напрямом є розширення мережі дочірніх господарств, вивчення комбінаційної здатності за основними лініями та родинами в українській м'ясній породі свиней за поєднання з іншими породами та лініями в регіональних системах гібридизації.

Подальша селекційно-племінна робота з українською м'ясною породою повинна бути спрямована на збереження генофонду, покращення продуктивних якос-

тей тварин, розширення генеалогічної структури, запровадження комплексу заходів, що стосується сучасних методів оцінки племінної цінності свиней.

Ключові слова: свині, породи, українська м'ясна, генетичний потенціал, продуктивність.

В умовах глобалізації економіки стабільний розвиток підприємств галузі свинарства можливий лише на основі рентабельного, конкурентоспроможного товаровиробництва. Одним із основних стримуючих чинників розвитку є уповільненість інноваційних процесів на більшості підприємств галузі, недостатній вплив інноваційної діяльності на підвищення ефективності виробництва. Нагальною є потреба щодо невідкладного здійснення інноваційних перетворень, що дозволили б поліпшити економічні показники підприємств галузі свинарства, наситити ринок свинини продукцією вітчизняного виробництва та задовільнити соціальний запит щодо доступної ціни та високої якості продукції [1]. В цьому аспекті визначальна роль належить розгалуженій мережі племінних господарств з розведення різних порід свиней, що в цілому складають племінну базу галузі. Самі ж породи свиней, як селекційні надбання, постійно змінюються під впливом середовища, удосконалюються та при правильному їх поєднанні забезпечують отримання високопродуктивних гібридів. Кожна порода має свої відмінності, переваги, недоліки, свій ареал розповсюдження, своє місце в системах гібридизації [2]. Та разом з тим, не зважаючи на достатній племінний потенціал в галузі, свинарство України постійно залежить від імпорتنих генетичних ресурсів, які в свою чергу безсистемно і безконтрольно завозяться на нашу територію, що призводить до розповсюдження генетичних дефектів свиней. Продовження такого стану остаточно руйнує вітчизняне племінне свинарство, що загрожує національній безпеці держави. Разом з тим, одним із резервів є селекція вітчизняних м'ясних генотипів і зокрема, української м'ясної породи свиней, яка в порівнянні з тваринами зарубіжних генотипів, значно краще пристосована до різних природно-кліматичних зон України та умов утримання і годівлі. В останні роки чисельність вітчизняних порід поступово зменшується. При цьому, подальше скорочення чисельності вітчизняних порід тварин може привести: до селекційних, соціальних і екологічних проблем; гострого дефіциту власної тваринницької сировини; втрати традиційного вітчизняного тваринництва та унікальних, що історично склалися, агроєкосистем; ліквідування основи для виробництва екологічно чистих продуктів органічного походження [3]. Відповідно, для підвищення ефективного ведення галузі свинарства в Україні, необхідно раціонально використовувати весь вітчизняний генофонд свиней та вже адаптоване в наших умовах імпортне поголів'я, що є в Україні, та враховуючи складну економічну ситуацію уникнути необхідності подальшого періодичного ввозу імпортного поголів'я [4]. Важливе місце при цьому має зайняти й українська м'ясна порода свиней. Як свідчать багаточисельні дослідження свині української м'ясної породи мають високу комбінаційну здатність і добре себе зарекомендували в системах схрещування і гібридизації [5-8]. При цьому тварини української м'ясної порівняно з іншими породами свиней відзначаються не тільки вищим рівнем пристосованості до вітчизняних умов утримання, а й кращою стресостійкістю, вищою якістю м'ясної продукції тощо [9-12].

Враховуючи те, що українська м'ясна порода свиней є унікальним джерелом генетичної інформації є потреба в проведенні глибокого аналізу історії створення, сучасного стану та окреслення перспектив подальшого вдосконалення цієї породи.

Матеріали та методи досліджень. Для роботи були використані результати власних досліджень, узагальнена інформація науково-дослідних робіт, що проведені Інститутом свинарства і АПВ НААН, Інститутом тваринництва НААН, Інститутом тваринництва «Асканія-Нова» НААН та Інститутом сільського господарства Причорномор'я НААН в базових господарствах української м'ясної породи, а також звіти про результати бонітування свиней української м'ясної породи. Також проведено аналіз останніх

публікацій результатів досліджень де в якості об'єкта використані тварини української м'ясної породи.

Результати й обговорення. Створення української м'ясної породи свиней пов'язано зі значними соціально-економічними змінами в Україні, які відбулися в другій половині минулого сторіччя. В усіх галузях виробництва значно збільшилося використання механізації та автоматизації виробничих процесів, скоротилася потреба у фізичній праці людини та її потреби у висококалорійних продуктах харчування, особливо, жирах. Збільшилася потреба людства в біологічно-активних речовинах харчування – білках, вітамінах, мікроелементах та ін. Зменшилася потреба у високоенергетичних кормах, до яких належить сало свиней, та водночас підвищився попит на пісню свинину. Крім того, свинарство України в той же період переводиться на інтенсивну промислову технологію, що також було передумовою потреби в зміні породного генотипу свиней і напрямку селекційно-генетичної роботи.

Робота зі створення нової української породи свиней виконувалася за розробленою єдиною всесоюзною методикою під керівництвом таких вчених, як Баньковський Б.В. (ІС УААН), Горін В.В. (ВІТ), Медведєв В.О. (ІТ УААН). Робота по створенню української м'ясної породи розпочалася за наказом Міністерства сільського господарства СРСР № 360 від 11.12.1981 року і була обумовлена гострою необхідністю забезпечення промислових господарств різних регіонів і кліматичних зон країни високопродуктивними спеціалізованими породами, типами і лініями свиней для ефективного виробництва товарних гібридів з підвищеними відгодівельними та м'ясними якостями [13]. Селекційний процес проходив згідно загальної, унікальної за своїми методичними підходами програми створення радянської м'ясної породи свиней (СМ) за рахунок проведення поглибленого комплексного моніторингу біологічних особливостей і продуктивних якостей існуючих на той час в різних зонах країни генотипів свиней, які селекціонувалися в напрямку підвищення енергії росту, конверсії корму та м'ясності туш. Вибір з них найкращого базового генетичного типу, максимально наближеного до стандарту і моделі нової створюваної породи свиней [14]. Метод створення породи – складне відтворювальне поетапне схрещування з використанням 11 кращих вітчизняних і зарубіжних порід свиней. На початковому етапі створення були використані вітчизняні – пристосовані до місцевих умов вирощування, породи велика біла, миргородська, українська степова біла та українська степова ряба. Для покращення відгодівельних та м'ясних якостей – високопродуктивні імпорتنі породи: ландрас, уельс, п'єтрен, дюрок, гемпшир, йоркшир та естонська беконна.

Після проголошення незалежності Української держави (1991 р.) робота з створення породи була продовжена із заводськими типами вже української м'ясної породи. Апробацію породи проведено експертною комісією в грудні 1993 року та затверджено Наказом № 367 від 31.12.1993 року Міністерством сільського господарства України «Про виведення української м'ясної породи свиней». Ця порода свиней має генеалогічну структуру з глибокою внутрішньопородною диференціацією на три внутріпородні типи: харківський, центральний і асканійський. З моменту створення породи, до цього часу було сформовано генеалогічний лінійний склад. По провідним лініям типу проведено вивчення продуктивних якостей при породно-лінійній гібридизації в умовах промислового комплексу. Пізніше до породи було долучено тип селекції ДСГІ, однак і на сьогоднішній день тварини цього типу мають значні відмінності від загалих характеристик породи.

Загальним цільовим стандартом породи передбачалось: жива маса кнурів старше 36 місяців – 300 кг, довжина тулубу – 180-185 см; свиноматок відповідно – 240 кг, довжина тулубу – 165-170 см, багатоплідність – 10-11 поросят, молочність – 56 кг і більше, вік досягнення живої маси 100 кг – 180 діб, витрати кормів на 1 кг приросту – 3,7 корм. од., товщина шпигу над 6-7 грудними хребцями – 24-28 мм, площа „м'язового вічка” – 30-32 см², маса заднього окосту – 10-11 кг, вихід м'яса з туші – 60-62 %. Модельні тварини білої масті, з довгим, широким та глибоким тулубом, міцного типу

конституції, з легкою головою, невеликими горизонтально спрямованими вухами, широкою прямою спиною, виповненими окостами та кількістю сосків більше 12.

Відповідно, задача, що була поставлена перед провідними науковими установами та свинарськими підприємствами була успішно завершена створенням розгалуженої бази племінних та дочірніх підприємств з достатньо високим для того часу рівнем генетичного потенціалу продуктивності тварин основного стада.

При оцінці поєднань української м'ясної породи з метою використання її в системі схрещування та гібридизації було встановлено, що матки української м'ясної породи, як при чистопородному розведенні, так і при породно-лінійній гібридизації, не поступаються за продуктивністю маткам великої білої породи. Матки української м'ясної породи характеризуються добрими показниками загальної та специфічної комбінаційної здатності (ЗКЗ та СКЗ). Кращими поєднаннями, що сприяють більшому використанню продуктивного потенціалу батьківських порід є поєднання маток української м'ясної породи з кнурами спеціалізованого м'ясного типу великої білої породи свиней та породи дюрок. Використання маток української м'ясної породи свиней, в якості материнської форми, при породно-лінійній гібридизації з кнурами спеціалізованого м'ясного типу великої білої породи та кнурами породи дюрок дає змогу підвищити продуктивність відносно чистопородного розведення тварин української м'ясної та великої білої порід свиней. Найбільша величина прояву ефекту гетерозису спостерігалась за відтворювальними якостями, середня величина – за відгодівельними та найменша величина – за забійними та м'ясо-сальними якостями.

На сьогоднішній день загальна чисельність племінного поголів'я даної породи свиней складає 8929 голів, в тому числі основних свиноматок 750 гол., основних кнурів 62 гол. Племінне поголів'я розводиться в 9 племінних господарствах різних зон України (рис. 1).

Провідними господарствами, по центральному типу, є племзаводи ТОВ «Агрофірма «Шаболат»» Білгород-Дністровського району, Одеської області та ДПДГ „Еліта” Миронівського району Київської області. По харківському типу – племінний репродуктор ДПДГ «Гонтарівка» ІТ НААН Вовчанського району Харківської області. Відповідно по асканійському типу провідними є стада племзаводу ТОВ „Таврійські свині” та племрепродуктор ДП «ДГ ІТСР імені М.Ф. Іванова» Херсонської області.

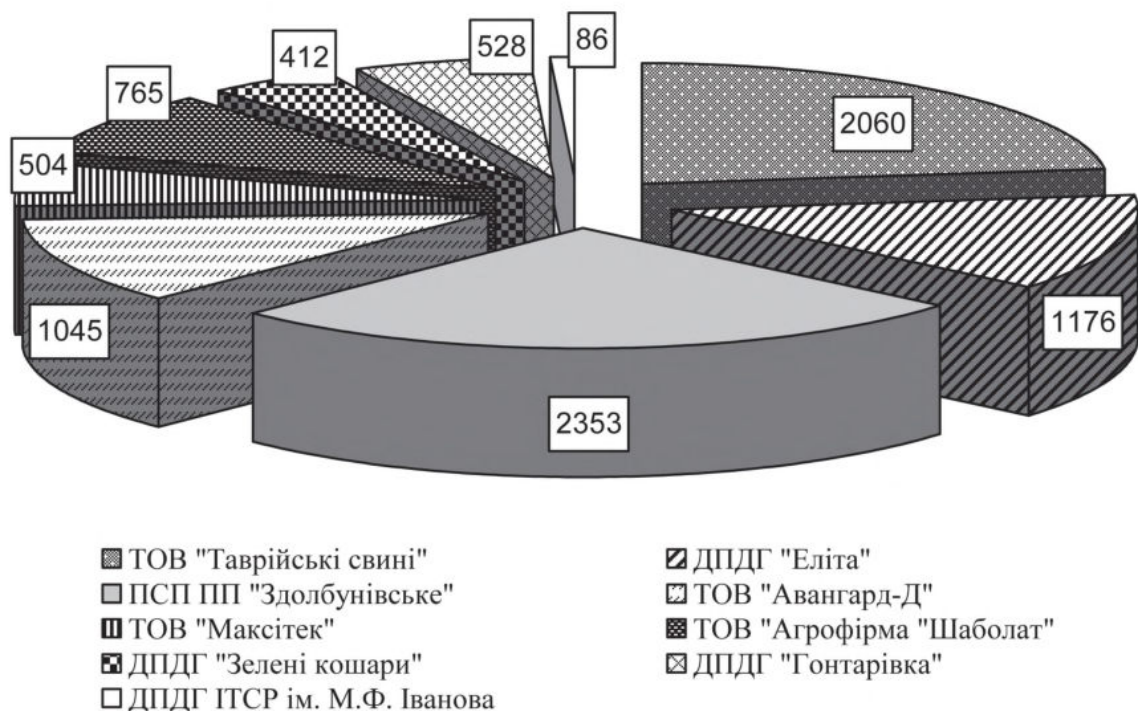

Рис. 1. Загальна чисельність свиней УМ породи в господарствах України

Селекційна робота з поліпшення породи в племінних господарствах триває як на чистопорідній основі, так і на основі кросів тварин, що належать до різних типів, а також з використанням прилиття крові сучасних високопродуктивних порід свиней зарубіжної селекції. На сьогоднішній день свині української м'ясної породи характеризуються достатньо високими показниками продуктивності. За оцінених 1043 нащадках основних ліній породи вік досягнення живої маси 100 кг становив 179 днів, середньодобовий приріст 783 г, витрати корму на 1 кг приросту – 3,44 к.од., довжина тулуба – 95,9 см, товщина шпику – 23,5 мм і маса окосту – 11,1 кг. Науково-господарські дослідження проведені за останнє десятиріччя показали ефективність використання свиней української м'ясної породи в якості як материнської, так і батьківської форми в системі схрещування і гібридизації, що сприяє підвищенню окремих ознак продуктивності на 3-12 відсотків.

Разом з тим, чисельність свиней української м'ясної породи з кожним роком зменшується, що, в першу чергу, пов'язано з стрімким підвищенням продуктивного рівня по основним конкурентним породам – великою білою, ландрас та уельською, за рахунок, переважно, інтродукції закордонного генетичного матеріалу. Проте, побічними наслідками використання високопродуктивних імпортованих генотипів є зниження загальної стійкості до вітчизняних умов утримання, годівлі та санітарно-ветеринарного стану, що в останні роки набирає все більшої гостроти.

При плануванні подальшої селекційно-племінної роботи з породою слід враховувати наявний досвід з поліпшення інших вітчизняних популяцій і відповідно спрямовувати роботу не тільки на поліпшення продуктивних якостей, а й на збереження високого рівня пристосованості тварин. Слід ширше використовувати в селекційно-племінній роботі з породою такий арсенал селекційних методів як оцінка поліморфізму генів QTL та спрямований відбір кращих тварин за комплексом основних генів та генів-кандидатів, використання новітніх та перевірених часом індексів, і в тому числі, за відтворною здатністю свиней (СІВЯС, STAGES та ін.). При цьому, оцінка поліморфізму основних генів QTL по типам породи має бути проведена першочергово, з метою виявлення цінних тварин, закріплення та розмноження їх генетичного потенціалу.

Велику увагу слід приділяти підвищенню м'ясності тварин української м'ясної породи свиней. Ці ознаки належать до групи з високим ступенем успадкованості. Враховуючи це, лише спрямована селекційна робота дозволить провести поступове виведення наступних поколінь тварин основного стада на рівень, що забезпечуватиме отримання відгодівельного молодняка, що в переважній більшості за відгодівлі на повноцінних повнораціонних комбікормах відповідатиме першому-екстра класу за рівнем м'ясності за реалізації на переробні підприємства. Відповідно всі племінні господарства з розведення української м'ясної породи свиней повинні мати в своєму арсеналі прилади для вимірювання шпику (або мати укладені договори на проведення даної роботи спеціалістами відповідальних наукових установ по типам в породі).

Роботу з групою відгодівельних ознак слід розпочати з покращення рівня годівлі та утримання в господарствах, що дозволить максимально реалізовувати наявний генетичний потенціал, з подальшою організацією контрольної відгодівлі.

Окремим важливим напрямом є розширення мережі дочірніх господарств, вивчення комбінаційної здатності за основними лініями та родинами в українській м'ясній породі свиней за поєднання з іншими породами та лініями в регіональних системах гібридизації свиней.

Не менш важливим напрямком залишається й розширення та оновлення генеалогічної структури по типам як на чистопорідній так і на помісній основі. Слід враховувати, що використання інших генотипів дозволить за короткий період покращити рівень відгодівельних та м'ясних ознак, разом з тим не слід надмірно використовувати

інші лінії та породи свиней адже це може сприяти зайвому зменшенню рівня консолідованості та втрати окремих корисних особливостей породи, і в тому числі зниженню рівня пристосованості до вітчизняних умов утримання, годівлі та ін. Пріоритетними для використання при створенні нових ліній та родин є породи, що наближені за типом продуктивності, екстер'єрними особливостями, що приймали участь в створенні української м'ясної породи свиней. Це, в першу чергу, тварини закордонної селекції порід уельс та ландрас (англійського та данського походження). Також, на науково-методичній основі, за умови затвердження на Вчених Радах відповідних інститутів можуть бути використані і інші породи.

Важливим елементом координування селекційно-племінної роботи в межах типів по породах свиней є організації баз з оцінки за індексом BLUP по окремим типам в породі.

Використання у виробничих умовах поліпшених генотипів свиней української м'ясної породи на основі застосування вдосконалених технологій сприятиме значному підвищенню ступеня реалізації їх генетичного потенціалу.

Висновки. В результаті значної за обсягами роботи значної кількості науковців і практиків було створено самостійну конкурентоздатну та високопродуктивну для свого часу породу з розгалуженою генеалогічною структурою. Сучасна ситуація з племінною базою української м'ясної породи потребує залучення невідкладних заходів, метою яких є не тільки збереження унікальної породи, а й підвищення її генетичного потенціалу продуктивності.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Якобчук, В.П., І.В. Кравець, та О.П. Русак. 2012. *Інноваційний розвиток галузі свинарства*. Житомир: Євенок О.О.
2. Рибалко, В.П., та Л.В. Флока. 2014. *Вплив фенотипових факторів на продуктивні якості свиней червоно-білопоясої породи*. Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ.
3. Вдовиченко, Ю.В., Н.М. Фурса, та В.Д. Гуменний. 2015. «Проблема збереження і удосконалення генофонду локальних та аборигенних порід сільськогосподарських тварин, як складової продовольчої безпеки держави.» *Науковий вісник Асканія-Нова* 8:3-14.
4. Топіха, В.С. 2016. «Сучасний стан та перспективи виробництва високоякісної свинини з використанням свиней вітчизняного та зарубіжного походження.» *Свинарство. Міжвідомчий тематичний науковий збірник Інституту свинарства і АПВ НААН* 68:63-68.
5. Церенюк, О.М. 2002. «Ефективність промислового схрещування маток української м'ясної породи свиней з кнурами різних генотипів.» *Науково-технічний бюлетень Інституту тваринництва УААН* 81:128-133.
6. Пелих, В.Г., І.В. Чернишов, та М.В. Левченко. 2012. «Генофонд м'ясних порід та перспективи його використання в свинарстві.» *Таврійський науковий вісник* 78 (II ч.1 т).
7. Онищенко, А.О. 2006. «Порівняльне вивчення відгодівельних та м'ясних якостей свиней різних генотипів.» *Вісник аграрної науки Причорномор'я* 3 (35):103.
8. Акімов, О.В. 2010. «Інтенсивність росту чистопородного і породно-лінійного молодняку свиней.» *Вісник аграрної науки Причорномор'я* 1(52):131-135.
9. Акімов, О.В. 2016. «Відгодівельні якості свиней сучасних генотипів з позиції оптимальної взаємодії їх генотипів та специфіки середовища. Роль наукових досліджень в забезпеченні процесів інноваційного розвитку аграрного виробництва України.» Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів, Вінниця, Травень 25-26.

10. Церенюк, О.М. 2003. «Комбінаційна здатність маток нової української м'ясної породи свиней у поєднанні з кнуром різних генотипів.» Дис. канд. с.-г. наук, Інститут тваринництва НААН.

11. Топіха, В.С., В.Я. Лихач, та А.В. Лихач. 2011. «Племінне господарство з розведення асканійського типу свиней української м'ясної породи.» *Науковий вісник ЛНУВМБТ імені С.З. Гжицького* 4 (50) 3 ч:306-309.

12. Церенюк, О.М., І.В. Корх, та О.В. Акімов. 2015. *Підвищення реалізації генетичного потенціалу продуктивності свиней порід ландрас і уельс за відтворювальними та відгодівельними якостями.* Інститут тваринництва НААН.

13. Рыбалко, В.П., А.А. Гетья, и В.И. Герасимов. 2011. *Генофонд национальных пород Украины, их создатели и современные координаторы.* Полтава.

14. Баньковська І.Б. 2012. «Розвиток методології вітчизняного породотворення М.Ф. Іванова в процесі створення української м'ясної породи свиней (1981-1994 рр.)» *Науковий вісник Асканія-Нова* 5(2):181-187.

REFERENCES

1. Bakaj, S. M., G. F. Rodenko. 1968. *Enzymes improve the quality of combined silos – Fermenty povyshajut kachestvo kombinirovannyh silosov.* *Zhivotnovodstvo.* 3:20 (in Russian).

1. Yakobchuk, V. P., I. V. Kravets', O. P. Rusak. 2012. *Innovative development of pig industry – Innovatsiynny rozvytok haluzi svynarstva.* «Yevenok O.O.». Zhytomyr, 188 (in Ukrainian).

2. Rybalko, V. P., L. V. Floka. 2014. *The impact of phenotypic factors on productive qualities of pigs red-rock bilopoyasoyi – Vplyv fenotypovykh faktoriv na produktyvni yakosti svyney chervono-bilopoyasoyi porody.* Monohrafiya. Poltava, 160 (in Ukrainian).

3. Vdovychenko Yu. V., N. M. Fursa, V. D. Humenny. 2015. *The problem of preserving and improving the gene pool of local and indigenous breeds of farm animals as part of food security – Problema zberezheniya i udoskonalennya henofondu lokal'nykh ta aboryhennykh porid sil's'kohospodars'kykh tvaryn, yak skladovoyi prodovol'choyi bezpeky derzhavy / Naukovyy visnyk "Askaniya-Nova",* 8:3-14 (in Ukrainian).

4. Topikha, V. S. 2016. *The current state and prospects of production of high quality pork from pigs using domestic and foreign approval – Suchasnyy stan ta perspektyvy vyrobnytstva vysokoyakisnoyi svynyny z vykorystanniam svyney vitchyznyanoho ta zarubizhnoho pohodzhennya.* *Svynarstvo. Mizhvid. temat. naukovyy zbirnyk Instytutu svynarstva i APV NAAN.* Poltava, 68:63-68 (in Ukrainian).

5. Tserenyuk, O. M. 2002. *The efficiency of industrial mating females Ukrainian meat breed pigs with different genotypes boars – Efektyvnist' promyslovoho skhreshchuvannya matok ukrayins'koyi m'iasnoyi porody svyney z knuramy riznykh henotypiv.* *Naukovotekhnichnyy byuletyn'.* Instytut tvarynnytstva UAAN. Kharkiv, 81:28-133 (in Ukrainian).

6. Pelykh, V. H., I. V. Chernyshov, M. V. Levchenko. 2012. *Meat species gene pool and the prospects for its use in pig – Henofond m'iasnykh porid ta perspektyvy yoho vykorystannya v svynarstvi.* *Tavriys'kyy naukovyy visnyk.* Kherson, 78.II.1:160-165 (in Ukrainian).

7. Onyshchenko, A.O. 2006. *Comparative study fattening and meat quality of pigs of different genotypes – Porivnyal'ne vyvchennya vidhodivel'nykh ta m'iasnykh yakostey svyney riznykh henotypiv.* *Visnyk ahrarnoyi nauky Prychornomor'ya.* 3(35):103 (in Ukrainian).

8. Akimov, O. V. 2010. *The intensity of growth and purebred prodno-linear young pigs – Intensyvni rost chystoporodnoho i prodno-liniynoho molodnyaku svyney.* *Visnyk ahrarnoyi nauky Prychornomor'ya.* Mykolayiv, 1 (52)2:131-135 (in Ukrainian).

9. Akimov, O. V. 2016. *Fattening pigs as modern genotypes of positions optimal interaction of genotype and environment specifics. The role of research in ensuring the processes of innovation development of agriculture of Ukraine – Vidhodivel'ni yakosti svyney suchasnykh henotypiv z pozytsiyi optimal'noyi vzayemodiyi yikh henotypiv ta spetsyfiky seredovyschcha. Rol' naukovykh doslidzhen' v zabezpechenni protsesiv innovatsiyneho rozvytku ahrarynoho vyrobnytstva Ukrayiny. Materialy vseukrayins'koyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi 25-26 travnya. TOV «Nilan-LTD». Vinnytsya, 113-114 (in Ukrainian).*

10. Tserenyuk, O. M. 2003. *The combination of new capacity females Ukrainian meat breed pigs in combination with different genotypes boars – Kombinatsiyna zdatnist' matok novoyi ukrayins'koyi m"yasnoyi porody svyney u poyednanni z knuramy riznykh henotypiv: dys... kandydta s.-h. nauk: 06.02. 01. Tserenyuk Oleksandr Mykolayovych. IT NAAN. Kharkiv, 156 (in Ukrainian).*

11. Topikha, V. S., V. Ya. Lykhach, A. V. Lykhach. 2011. *Breeding farms breeding pigs Askanian type of Ukrainian meat breed – Pleminne hospodarstvo z rozvedennyia askaniys'koho typu svyney ukrayins'koyi m"yasnoyi porody. Naukovyy visnyk LNUVMBT imeni S.Z. Gzhyts'koho. 13.4(50)3:306-309 (in Ukrainian).*

12. Tserenyuk, O. M., I. V. Korkh, O. V. Akimov. 2015. *Increasing realization of genetic potential productivity of pig breeds Landrace and Wales on reproductive and fattening qualitie – Pidvyshchennya realizatsiyi henetychnoho potentsialu produktyvnosti svyney porid landras i uel's za vidtvoryuval'nymy ta vidhodivel'nymy yakostyamy. Instytut tvarynnystva NAAN. Kharkiv, 80 (in Ukrainian).*

13. Rybalko, V. P., A. A. Getja, V. I. Gerasimov. 2011. *Natsyonalnykh breeds gene pool of Ukraine, and its contemporary sozdately s koordynatory – Genofond nacional'nyh porod Ukrainy, ih sozdateli i sovremennye koordynatory. Poltava, 156 (in Ukrainian).*

14. Ban'kovs'ka I. B. 2012. *Development methodology domestic porodotvorenniya MF Ivanov in the creation of Ukrainian meat breed pigs (1981-1994) – Rozvytok metodolohiyi vitchyznyanoho porodotvorenniya M. F. Ivanova v protsesi stvorenniya ukrayins'koyi m"yasnoyi porody svyney (1981-1994). Naukovyy visnyk "Askaniya-Nova" 5(2):181-187 (in Ukrainian).*

Онищенко А.А., Церенюк А.Н., Акимов А.В., Хვაгова М.А. История, современность и направления улучшения продуктивности украинской мясной породы свиней

Проанализирована история создания украинской мясной породы свиней, современное состояние по этой породе в разрезе племенных хозяйств. Определены дальнейшие направления селекционно-племенной работы с породой. Установлено, что в результате значительной по объемам работы большого количества ученых и практиков была создана самостоятельная конкурентоспособная и высокопродуктивная для своего времени порода с разветвленной генеалогической структурой. Современная ситуация с племенной базой по породе требует привлечения неотложных мер, целью которых является не только сохранение уникальной породы, а и повышение генетического потенциала продуктивности по всем трем ее типам.

Дальнейшая селекционно-племенная работа с украинской мясной породой должна быть направлена на сохранение генофонда, улучшение продуктивных качеств животных, расширение генеалогической структуры, внедрение комплекса мер, которые касаются современных методов оценки племенной ценности свиней.

Ключевые слова: свиньи, породы, украинская мясная, генетический потенциал, продуктивность.

Onyshchenko A.O., Tsereniuk A.M., Akimov A.V., Khvatova M.A. History, contemporaneity and directions of improving the productivity of the Ukrainian Meaty breed

It has been done the analysis of the history of creating the Ukrainian Meaty breed of pigs, modern state for this breed in the context of the breeding farms. It was identified directions of further selection and breeding work with breed. It was determined the fact that as a result of considerable work of a large number of scientist and practitioners was created the independent competitive and high-productive for the time breed with branched genealogical structure. The current situation of the breeding base on breed requires the involvement of urgent measures aimed at not only the preservation of unique breed, but also improve the genetic potential of productivity in its three types. Further selection and breeding work with the Ukrainian Meaty breed would be aimed to preserve the genofund, improving the productive qualities of animals, the extension of genealogical structure, introducing a set of measures concerning modern methods of the estimating pedigree value of pigs.

Key words: pigs, breeds, the Ukrainian Meaty, genetic potential, productivity.

УДК 636.082.2

ГЕНЕЗИС ЕКСТЕР'ЄРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЧЕРВОНОЇ БІЛОПОЯСОЇ ПОРОДИ М'ЯСНИХ СВИНЕЙ В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Сусол Р. Л., доктор сільськогосподарських наук

Ткаченко І. Є., здобувач

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса, Україна

r.susol@ukr.net

Не дивлячись на високі показники продуктивності свиней ЧБПП, останнім часом племінне поголів'я свиней усіх вітчизняних порід м'ясного напрямку відзначається тенденцією до скорочення за рахунок підвищеного попиту на м'ясні породи свиней зарубіжного походження, що на нашу думку є «не коректним явищем», оскільки нівелює багаторічну працю по створенню цих порід вітчизняними селекціонерами, вченими та виробничниками. Крім того, дані породи володіють відмінними адаптивними здібностями до кліматичних та технологічних умов вітчизняних господарств.

Мета роботи полягала у визначенні генезису екстер'єрних особливостей, продуктивних ознак червоної білопоясої породи м'ясних свиней популяції Одеського регіону за 20-ти річний період її розвитку (1995-2015 рр.).

Дослідження проведено протягом 1995-2015 рр. на поголів'ї свиней червонопоясої спеціалізованої лінії (1995-2006 рр.) та червоної білопоясої породи м'ясних свиней (2007-2015 рр.) в умовах племінних підприємств по розведенню свиней цього генотипу – радгосп «Гвардійський» Комінтернівського району, ТОВ «Авангард-Д» Овідіопольського району, СФГ «Барвінок» Білгород-Дністровського району Одеської області. Екстер'єр свиней оцінювали методом взяття основних промірів тіла свиней, визначення індексів тілобудови за загальноприйнятим у свинарстві методиками [13]. Екстер'єр свиней вивчали в розрізі 3-ох генерацій: I генерація або вихідна – тварини 1995 року народження, II генерація – тварини 2005 року народження, III генерація – тварини 2015 року народження.